

HYDROSFÉRA SÚŠE

A. POVRCHOVÁ VODA

= hydrografická sieť, ktorú tvorí:

1. RIEČNA SIETĚ (sústava vodných tokov)

= vodné toky (väčšie sa nazývajú **rieky**, menšie **potoky**, toky s nepravidelným sklonom dna **bystriny**), vodný tok tvorí: - **hlavný tok a jeho prítoky** (vzdialenosť od prameňa k ústiú je **dĺžka toku**)

- **prameň** - miesto vzniku vodného toku (podzemná voda vyviera na povrch, výtok z jazera, odtok z ľadovca)
- **ústie** – miesto, kde rieka vteká do inej rieky, jazera, mora

- **povodie** – územie, z ktorého vodný tok odvádza povrchovú aj podpovrchovú vodu
- **rozvodie** – hranica medzi povodiami
- **úmorie** – územie tvorené povodiami vodných tokov, ktoré odvádzajú vodu do rovnakého mora
- myslená čiara, ktorá vyznačuje hranicu medzi susednými povodiami - **rozvodnica**, medzi úmoriami **hlavná rozvodnica**
- **prietok** – množstvo vody, ktoré pretečie prietokovým profilom za sekundu (v $\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$)
- **vodný stav** – výška hladiny vody nad zvoleným pevným bodom
- **režim odtoku** – zmeny prietoku počas roka (závisí od podnebia, geologického zloženia, georeliéfu a zdrojov, z ktorých je tok zásobovaný vodou – dážď, sneh, ľadovce)

2. VODNÉ NÁDRŽE (prirodzené - jazerá, umelé – rybníky, priehradné nádrže)

- **jazero** – prirodzená zníženina zemského povrchu vyplnená vodou, jazerá predstavujú 0,5% zásob sladkej vody (najväčšia zásobáreň – Bajkal – $23\,000 \text{ km}^3$)

Jazerá podľa vzniku:

1. vzniknuté činnosťou endogénnych síl:

- a. vulkanické – vodou zaliate krátery vyhasnutých sopiek (*napr. Crater Lake, Oregon, USA; Lago di Bracciano, Taliansko*)
- b. tektonické – vznikli pri tektonických pohyboch (*Kaspické more, Bajkal, Tanganika, Mŕtve more*)

2. vzniknuté činnosťou exogénnych síl:

- a. ľadovcové – vznikli činnosťou ľadovca (karové, hradené – *napr. Ženevské jazero, Švajčiarsko*)
- b. krasové – vznikli zaplavením závrtovej alebo škrapových polí (*napr. jazerá v Dinárskom krase*)

c. pobrežné – vznikli z častí morských zálivov

3. zmiešaného pôvodu – napr. Ladožské, Onežské jazero, Veľké kanadské jazerá

- **priehradná nádrž** – umelo vytvorený priestor, v ktorom sa zadržiava voda na rôzne účely
 - ochrana pred povodňami
 - zásobovanie vodou
 - výroba vodnej energie
 - doprava
 - zavlažovanie
 - chov rýb
 - rekreácia

B. VODA VIAZANÁ V SNEHU A ĽADE

- najväčší zdroj sladkej vody (24 mil. km³ vody)
- 16 mil km² povrchu pevnín
- **ľadovce:**
 - a. pevninské – 97% (Antarktída – 85%, Grónsko – 12%)
 - b. horské – 3% (vysoké pohoria – Himaláje, Alpy, Kordillery, Kaukaz, Škandinávске vrchy)
- **sneh** – snehové vločky vytvárajú súvislú vrstvu – **snehová pokrývka**, ak teplota vystúpi nad 0°C, nastáva **topenie snehu**, zamrznutie zmäknutého snehu – **firn**
- **snehová čiara** – čiara, ktorá ohraničuje plochu zemského povrchu so súvislou snehovou pokrývkou

C. PODPOVRCHOVÁ VODA

- delí sa na:
 - a. **pôdna** (v pôde)
 - b. **podzemná** (vyplňa dutiny a pukliny hornín)
 - c. **krasová podzemná voda** (vo vápencoch a dolomitoch)
- pri striedaní nepriepustných a priepustných vrstiev je hladina podzemnej vody pod hydrostatickým tlakom – tzv. **napätá** alebo **artézska voda**
- **pramene** – studené, teplé (37°C-50°C – termálne pramene, nad 50°C – žriedla)
- **gejzíry** – pravidelné erupcie preplynených vôd

Termálne pramene a gejzíry sa vyskytujú v oblastiach s ulkanickou činnosťou

